

На основу члана 18. став 4. Закона о добробити животиња („Службени гласник РС”, број 41/09),

Министар пољопривреде, шумарства и водопривреде, доноси

П Р А В И Л Н И К
О УСЛОВИМА ЗА ДОБРОБИТ ЖИВОТИЊА У ПОГЛЕДУ ПРОСТОРА ЗА
ЖИВОТИЊЕ, ПРОСТОРИЈА И ОПРЕМЕ У ОБЈЕКТИМА У КОЈИМА СЕ
ДРЖЕ, УЗГАЈАЈУ И СТАВЉАЈУ У ПРОМЕТ ЖИВОТИЊЕ У ПРОИЗВОДНЕ
СВРХЕ, НАЧИНУ ДРЖАЊА, УЗГАЈАЊА И ПРОМЕТА ПОЈЕДИНИХ ВРСТА
И КАТЕГОРИЈА ЖИВОТИЊА, КАО И САДРЖИНИ И НАЧИНУ ВОЂЕЊА
ЕВИДЕНЦИЈЕ О ЖИВОТИЊАМА

Правилник објављен у „Службеном гласнику РС”, број 6/10

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим правилником се прописују ближи услови за добробит животиња у погледу простора за животиње, просторија и опреме у објектима у којима се држе, узгајају и стављају у промет животиње у производне сврхе, начин држања, узгајања и промета појединих врста и категорија животиња, као и ближа садржина и начин вођења евиденције о кретању, исхрани лечењу, угинућима и производњи животиња.

Члан 2.

Поједини изрази употребљени у овом правилнику имају следеће значење:

- 1) *теле* јесте говече до шестог месеца старости;
- 2) *свиња* јесте животиња врсте *Suidae* било које старости, која се држи ради узгоја или това;
- 3) *нераст* јесте полно зрели мужјак свиње, намењен узгоју;
- 4) *назимица* јесте полно зрела женка свиње која се још није прасила;
- 5) *крмача* јесте женка свиње која се прасила најмање једанпут;
- 6) *сисанче* јесте прасе од рођења до залучења;
- 7) *залучено прасе* јесте прасе од залучења до 10 недеља старости;
- 8) *товљеник* јесте прасе од десете недеље старости до клања и/или полне зрелости;
- 9) *кокошка носиља* јесте животиња врсте *Gallus gallus*, која је достигла полну зрелост за ношење јаја и одгаја се за производњу конзумних јаја;
- 10) *пиле за тов* јесте животиња врсте *Gallus gallus* намењена за производњу меса;
- 11) *јато* јесте група пилића која се држи смештена у исто време у једној смештајној јединици објекта;
- 12) *гнездо* јесте одвојен простор за ношење јаја, за кокошку или групу кокошака (групно гнездо), чији под не сме да буде од жичане мреже;

13) *простирка* јесте било који материјал који одговара етолошким потребама животиња;

14) *густина насељености* јесте укупна телесна маса (жива вага) пилића за тов односно кокошака носиља који су смештени у исто време, у истом простору или просторији, по квадратном метру корисне површине;

15) *корисна површина за кокошку носиљу* јесте простор, ширине најмање 30 см, висине изнад главе кокошке носиље најмање 45 см, нагиба до 14%, при чему се површина за гнездо не урачунава у корисну површину;

16) *корисна површина за пилиће за тов* јесте површина прекривена простирком, доступна пилићима у било које време коју власник обезбеђује за добробит животиње;

17) *ниво дневног морталитета* јесте број пилића за тов који су угинули у објекту истог дана и/или који су лишени живота из здравствених или других разлога, подељен са укупним бројем пилића за тов у објекту, у једном дану, помножен са 100;

18) *ниво кумулативног дневног морталитета* јесте збир нивоа дневних морталитета.

II. УСЛОВИ ЗА ДОБРОБИТ ЖИВОТИЊА У ПОГЛЕДУ ПРОСТОРА, ПРОСТОРИЈА И ОПРЕМЕ

Члан 3.

Власници, односно држаоци животиња обезбеђују све неопходне услове за добробит животиња у погледу простора, просторија и опреме у објектима у којима се држе, узгајају и стављају у промет животиње у производне сврхе (у даљем тексту: објекти) да би се спречио непотребан бол, повреде, патње и болест животиња.

Све животиње контролишу се у временским размацама који осигуравају њихову заштиту и добробит, а најмање једанпут дневно.

Члан 4.

За болесне, повређене и исцрпљене животиње потребно је обезбедити просторије, односно простор са сувом и удобном простирком који је одвојен од других животиња.

Члан 5.

Објекти и опрема у објектима треба да буду израђени од материјала који није штетан за здравље животиња, да немају оштре рубове или избочене делове који могу да проузрокују повреде животиња и да се лако одржавају, чисте, перу и дезинфикују.

Температура и влажност ваздуха, вентилација, концентрација штетних гасова и прашине у ваздуху и интезитет буке у објектима у којима бораве животиње морају да буду у границама које нису штетне за животиње, а имајући у виду врсту и категорију животиња.

Члан 6.

Објекти морају да буду довољно осветљени, фиксно или преносно, природно или вештачки, тако да обезбеђују услове за надзор и преглед животиња у било које доба дана или ноћи.

У случају када је објекат вештачки осветљен потребно је обезбедити време за одмор животиња, када оне морају да буду у мраку, у складу са физиолошким потребама животиња.

Члан 7.

Животиње морају да буду заштићене од неповољних временских прилика и других опасности за њихово здравље.

Члан 8.

Власник, односно држалац животиње мора једном дневно да обезбеди преглед аутоматске и механичке опреме која има утицај на здравље и добробит животиња.

Ако се уочи квар на опреми, он се отклања што је пре могуће, а док се квар не отклони здравље и заштита добробити животиња обезбеђују се на други адекватан начин.

У објекту који се вештачки проветрава обезбеђује се и резервни систем проветравања који је, до отклањања квара на главном систему, довољан за очување здравља и заштиту животиња.

Када се објекат вештачки проветрава обезбеђује се алармни систем, који упозорава лице које се брине о животињама о квару у сиситему за проветравање.

Алармни систем се редовно одржава и проверава у складу са упутством произвођача.

Члан 9.

Вода мора да буде доступна свим животињама у довољним количинама или се њихове потребе за водом обезбеђују на други одговарајући начин.

Животињама се, ради очувања њиховог здравља и добробити, обезбеђује примерена храна преко одговарајуће опреме, у довољним количинама и временским размацама, која одговара њиховој старости и врсти, етолошким и физиолошким потребама.

Храна или вода не сме да се нуди животињама на начин који изазива непотребну патњу и повреду.

Опрема за напајање и храњење мора да буде израђена и постављена тако да спречи контаминацију хране и воде, а озледе животиња због гурања при храњењу и напајању сведе на најмању могућу меру.

Ш. НАЧИН ДРЖАЊА, УЗГАЈАЊА И ПРОМЕТА ПОЈЕДИНИХ ВРСТА И КАТЕГОРИЈА ЖИВОТИЊА

1. Начин држања и узгајања телади

Члан 10.

У објектима у којима је смештена телад, подови треба да буду глатки али не клизави, површине подова треба да буду тврде, равне и стабилне и изграђене тако да не проузрокују повреду и патњу за време стајања или лежања и да одговарају величини и тежини теледи.

Простор за лежање треба да буде удобан, чист и сув и да не делује штетно на телад.

За телад млађу од две недеље, мора да се обезбеди чиста, сува и нешкодљива простирка.

Простор, просторије и опрема односно објекат у којима се држи и узгаја телад морају редовно да се чисте и дезинфикују и да се редовно уклања фецес, урин и остаци хране.

Члан 11.

Телад старија од осам недеља држи се у групи.

Свако теле мора да има довољно простора да може да се окрене, устане и легне и за њега мора да се обезбеди најмања површина пода у односу на телесну масу, и то:

- 1) 1,5 m² за теле које има мање од 150 kg живе ваге;
- 2) 1,7 m² за теле од 150 kg до 220 kg живе ваге;
- 3) 1,8 m² за теле које има више од 220 kg живе ваге.

Телад може да се држи у индивидуалним боксовима, кад ветеринар одреди, због здравствених или етолошких разлога.

Индивидуални боксови за телад која се у њима држи из етолошких разлога морају да имају преграде које омогућују да се телад међусобно види и додирује.

Ширина индивидуалног бокса мора да буде најмање једнака висини гребена телета, мерено у стојећем положају, а дужина индивидуалног бокса најмање једнака дужини телета, рачунајући од врха носа до задњег руба седне кости, помножено са 1,1.

Власник, односно држалац који узгаја мање од шест телади мора да обезбеди само услове из става 2. овог члана.

Члан 12.

Телад не сме да буде све време у мраку.

У објектима у којима се држи телад мора да буде обезбеђено природно или вештачко осветљење у складу са физиолошким и потребама понашања телади, које омогућује да у сваком тренутку може да се обави преглед телади.

Вештачко осветљење мора да одговара природном осветљењу и да се обезбеди у периоду од 9 до 17 часова.

Члан 13.

Телад не сме да се држи везана и не сме да јој се ставља брњица.

Телад која се држи у групи може да буде везана само док се храни млеком или млечним заменама, не дуже од једног сата.

Опрема за везивање не сме да изазва повреду телади и да буде затегнута, а мора да омогућава несметано устајање, лежање, стајање и негу тела.

Опремену за везивање треба редовно прегледати.

Члан 14.

Исхрана и напајање телади мора да буде примерена старости, тежини и физиолошким потребама животиња у циљу њиховог здравља и добробити.

За телад мора да се обезбеди:

1) храна која садржи довољно гвожђа, чиме се осигурава просечна вредност крвног хемоглобина од најмање 4,5 mmol/l;

2) исхрана најмање два пута дневно и да сва телад у групи истовремено има несметан приступ храни, ако им храна није стално доступна или се хране без употребе аутоматске опреме за појединачну расподелу хране;

3) да свако теле прими крављи колострум што пре након телења, а свакако у првих шест сати живота;

4) свежа и чиста вода за пиће све време у случају високе спољне температуре или када је телад болесна.

За телад старију од две недеље поред услова из става 2. овог члана мора да се обезбеди:

1) влакнаста храна примереног квалитета коју могу да конзумирају када желе, с тим да се количина ове хране повећава дневно, почев од 50 g до 250 g за телад од 8 до 20 недеља старости;

2) да имају приступ свежој, чистој и у довољној количини воде за пиће или да се њихова потреба за течношћу задовољи другом, за напајање примереним течношћу.

Члан 15.

Власник, односно држалац животиње мора да обезбеди преглед телади у објекту најмање два пута дневно.

2. Начин држања и узгајања свиња

2.1. Начин држања и узгајања свих категорија свиња

Члан 16.

У објектима где су смештене свиње подови треба да буду глатки, али не клизави.

Површине подова које нису покривене простирком треба да буду тврде, равне, стабилне и изграђене тако да не проузрокују повреде и патњу за време стајања или лежања и да одговарају величини и тежини свиња.

Свиње треба да имају приступ лежишту, а лежиште треба да буде удобно, чисто и суво тако да не делује штетно на свиње.

Простор у коме се држе и узгајају свиње треба да буде такав да свиње могу међусобно да се виде.

Члан 17.

Залучена прасад, товљеници, супрасне назимице и крмаче држе се у групи.

За свако залучено прасе или товљеника мора да се обезбеди најмања површина пода у односу на телесну масу, и то:

- 1) 0,15 m² за животињу која има мање од 10 kg живе ваге;
- 2) 0,20 m² за животињу од 10 kg до 20 kg живе ваге;
- 3) 0,30 m² за животињу од 20 kg до 30 kg живе ваге;
- 4) 0,40 m² за животињу од 30 kg до 50 kg живе ваге;
- 5) 0,55 m² за животињу од 50 kg до 85 kg живе ваге;
- 6) 0,65 m² за животињу од 85 kg до 110 kg живе ваге;
- 7) 1,00 m² за животињу које има више од 110 kg живе ваге.

Најмања површина пода која мора да се обезбеди за сваку супрасну назимицу износи 1,64 m², а за сваку крмачу 2,25 m².

Ако се у групи налази мање од шест супрасних назимица и/или крмача, површина пода из става 3. овог члана увећава се за 10% по животињи.

Ако се у групи налази 40 и више супрасних назимица и/или крмача, површина пода из става 3. овог члана може бити мања за 10% по животињи.

За сваку супрасну назимицу мора да буде обезбеђен чврст под у површини од најмање 0,95 m² од површине пода из става 3. овог члана, а за сваку супрасну крмачу чврст под у површини од најмање 1,30 m² од површине пода из става 3. овог члана, а највише 15% површине пода могу да заузимају дренажни отвори.

Члан 18.

За поједине категорије свиња које се држе на поду са бетонским решеткама, потребно је обезбедити да највећи размак између решетки, износи:

- 1) за сисанчад 11 mm;
- 2) за залучену прасад 14 mm;
- 3) за товљенике 18 mm;
- 4) за назимице и крмаче 20 mm.

Најмања ширина бетонских решетки из става 1. овог члана за сисанчад и залучену прасад износи 50 mm, а за товљенике, назимице и крмаче 80 mm.

Члан 19.

Свиње не смеју да се држе све време у мраку.

У објектима са вештачким осветљењем свињама је потребно обезбедити осветљење од најмање 40 лукса (lx), најмање осам сати дневно.

Члан 20.

У објектима у којима се држе свиње бука не сме да буде виша од 85 децибела (dB) и треба избегавати сталну и изненадну буку.

Члан 21.

Свиње које су агресивне према другим свињама држе се у индивидуалним боксовима који су довољно велики да свиња може да се без тешкоћа окрене, устане и легне.

Члан 22.

Свиње морају да се хране најмање једном дневно.

Свиње морају да буду истовремено нахрањене ако им храна није стално доступна или се хране без употребе аутоматских уређаја за појединачну расподелу хране.

Свиње старије од две недеље морају све време да имају приступ свежој, чистој и у довољној количини води за пиће.

Члан 23.

Свињама мора да буде на располагању слама или други одговарајући материјал односно предмети за задовољење њихових етолошких потреба да би се спречило гризење репова и други поремећаји њиховог понашања.

Члан 24.

Интервенције на свињама које се не изводе у циљу лечења или у дијагностичке сврхе, као и оне које се не односе на прописано обележавање које могу да проузрокују повреде или губитак осетљивог дела тела или промену грађе кости, није дозвољено обављати.

Изузетно из става 1. овог члана могу да се врше следеће интервенције:

- 1) брусе зуби прасади до седмог дана старости, при чему се обликује глатка површина зуба;
- 2) скраћују зуби нерастовима када је то потребно због спречавања повреда других животиња или из сигурносних разлога;
- 3) скраћују репови;
- 4) кастрира прасад на начин који онемогућава кидање ткива;
- 5) стављају носни обручи (прстенови) свињама које се држе ван објеката.

Скраћивање репова и зуба обавља се само када постоји опасности од повреда и повређивања вимена крмача, ушних шкољки или репова других животиња.

Да би се избегло извођење интервенција из става 3. овог члана, потребно је спровести мере за спречавање грижења репова и других поремаћаја у понашању свиња односно обратити пажњу на окружење у коме свиње живе и густину њихове насељености и на основу тога променити неповољне животне услове или начин њиховог узгајања.

Интервенције из става 2. овог члана могу да обављају ветеринар и друго обучено лице под надзором ветеринара.

Кастрацију и скраћивање репова прасади старије од седам дана обавља само ветеринар уз употребу анестезије и дуготрајне аналгезије.

2.2. Начин држања и узгајања појединих категорија свиња

Члан 25.

Нерастови се узгајају у боксовима који морају да буду изграђени тако да нераст може да се окрене без тешкоћа, да може да чује, види и нађуши друге свиње.

Површина пода бокса за одраслог нераста мора да износи најмање 6 m².

Ако је бокс у коме се држи нераст намењен и за припуст, површина пода за одраслог нераста мора да износи најмање 10 m².

Зидови између боксова морају да буду довољно високи да спрече нераста да се успне или искочи у суседни бокс.

Члан 26.

Крмаче и назимице се држе у групама од четврте недеље након осемењивања до последње недеље пре очекиваног прашења.

Није дозвољено везивање крмача и назимица.

У објекту у коме се узгаја мање од 10 крмача и назимица, оне могу да се држе у индивидуалним боксовима, тако да имају довољно простора да могу да се окрену без тешкоћа.

Странице бокса у коме се налази група свиња из става 1. овог члана морају да буду дуже од 2,8 m, а ако се у групи налази мање од шест животиња странице бокса морају да буду дуже од 2,4 m.

Потребно је предузети све мере да између свиња у групи не дође до испољавања агресивности.

Супрасне крмаче и назимице морају да буду, уколико је то потребно, подвргнуте третману уклањања ендопаразита и ектопаразита, а пре смештања у боксове за прашење морају да буду темељно очишћене, односно опране.

Недељу дана пре предвиђеног датума прашења, супрасним крмачама и назимицама се обезбеђује чист и сув простор за одмор, као и одговарајући материјал од кога су изграђена места за прашење.

Свакој супрасној крмачи или назимици мора за лежиште да буде обезбеђен довољно велики простор за несметано прашење и за помоћ при прашењу.

Боксови за прашење морају да имају преграду којом се простор за прашење одваја од преосталог дела бокса.

Свим супрасним свињама треба обезбедити довољно хране са високим садржајем целулозе и довољно хране богате енергијом, како би животиње биле сите и задовољиле потребу за жвакањем.

Члан 27.

Сисанчад мора да буде смештена у довољно загрејаном простору који је чист, сув и удобан.

Простор за лежање мора да буде прекривен сламом или другим одговарајућим материјалом и довољно простран како би се омогућило да се сва прасад истовремено одмара.

Када се крмаче држе по укљештеном систему, прасад мора да има довољно места за несметано сисање.

Прасад се залучује после 28 дана старости.

Изузетно од става 4. овог члана, прасад може да се залучи:

- 1) после 21 дана старости, ако се пребаци у очишћене и дезинфиковане објекте који су одвојени од објеката за крмаче;
- 2) и пре 21 дана старости, ако је то потребно, због добробити или здравља крмача или прасади.

Члан 28.

Прасад једне крмаче, старости од четврте до десете недеље, пребацује се у групе што пре након залучења.

При формирању групе прасади предузимају се све потребне мере за спречавање међусобних борби које прелазе границе прилагођавања.

Прасад из става 1. овог члана и товљеници чине стабилне групе и минимално се мешају са другим групама.

Ако је при формирању групе потребно мешати прасад која није навикла једна на другу, то треба учинити што пре, а најкасније седам дана после залучења и тада треба обезбедити да прасад може да бежи и скрива се од остале прасади како би се смањила агресивност прасади при мешању.

Кад се утврде знаци упорне борбе између прасади, потребно је додати сламу у бокс или други материјал за истраживање и игру, а нарочито агресивне јединке морају да се издвоје из групе.

Употреба умирујућих средстава за агресивну прасад допуштена је само у изузетним случајевима, када одобри ветеринар.

3. Начин држања и узгајања кокошака носиља

Члан 29.

Објекти у којима се држе кокошке носиље морају да буду примерено осветљени и изграђени тако да све кокошке буду јасно видљиве, да виде једна другу и своју околину и да показују уобичајени степен активности.

Ако је у објектима осветљење природно, отвори за светло морају да буду изграђени тако да светлост буде једнако распоређена у простору.

Да би се спречиле здравствене сметње и промене у понашању кокошака носиља, у првим данима након насељавања у објекат, режим осветљења мора да буде у складу са захтевима и нормативима хибрида који се узгајају.

У оквиру дневног ритма кокошака носиља мора да буде најмање осам сати непрекидног мрака да би се животиње одмориле, а замрачивање и осветљење мора да буде поступно.

У објектима у којима се држе кокошке носиље треба избегавати јаку, сталну и изненадну буку.

Објекти и опрема редовно се чисте и дезинфикују и уклања се фецес и угинуле животиње, а пре поновног насељавања објекта кокошкама носиљама обавезно се обавља детаљно чишћење и дезинфекција.

Ако се кокошке носиље у објекту држе у кавезима, ти кавези морају да буду такви да оне не могу побећи.

Кавези из става 7. овог члана који имају два или више спрата морају да буду постављени тако да се омогући несметана контрола свих кавеза и приступ до сваке кокошке носиље.

Врата кавеза морају да буду таквог облика и величине да из кавеза може да се извади или у њега стави одрасла кокошка носиља, а да јој се тим поступком не проузрокују патње или озледе.

Члан 30.

Да би се спречило кљуцање перја и канибализам код кокошака носиља обучено лице може да скраћује кљунове пилићима млађим од 10 дана.

Члан 31.

Кокошкама носиљама које се узгајају на алтернативни начин мора да се обезбеди:

1) простор за храњење од најмање 10 cm за сваку кокошку носиљу која се храни из равних хранилица и најмање 4 cm простора за сваку кокошку носиљу која се храни из округлих хранилица;

2) простор за напајање од најмање 2,5 cm за сваку кокошку носиљу која се напаја из равних појилица и најмање 1 cm простора за сваку кокошку носиљу која се напаја из округлих појилица или најмање једна појилица на 10 кокошака носиља које се напајају из капљичних појилица са тацницама или ако се за напајање користе подне појилице приступ до бар две појилице за сваку кокошку носиљу;

3) најмање једно гнездо за седам кокошака носиља, а ако је предвиђено групно гнездо, то гнездо мора да захвата најмање 1 m² простора у објекту, за сваких 120 кокошака носиља;

4) одговарајуће греде без оштрих ивица дужине најмање 15 cm по једној кокошки носиљи, с тим да греде не смеју да буду намештене изнад простирке,

да удаљеност између појединих греда износи најмање 30 cm и да удаљеност између греде и зида износи најмање 20 cm;

5) површина са простирком од најмање 250 cm² која покрива најмање једну трећину површине пода објекта, с тим да простирка мора да буде чиста, сува, од растреситог материјала и да не штети здрављу кокошке носиље.

Под мора да буде направљен од одговарајућег материјала који неће ометати активности и физиолошке потребе кокошака носиља.

Ако се кокошке носиље узгајају на алтернативни начин у објекту који има више нивоа који омогућују слободно кретање између нивоа, поред услова из става 1. овог члана, у објекту не сме да буде више од четири нивоа, простор између нивоа мерен изнад главе кокошке носиље мора да износи најмање 45 cm и нивои морају да буду такви да фецес не пада са горњих на доње.

Ако се кокошке носиље узгајају на алтернативни начин у објекту који има уређен испуст, мора да буде обезбеђено више отвора који су размештени по целој дужини објекта за њихов излазак у испуст.

Сваки отвор из става 4. овог члана мора да буде висине најмање 35 cm и ширине најмање 40 cm, с тим да за групу од 1000 кокошака носиља, имајући у виду све отворе, мора да буде обезбеђено укупно 2 m отвора.

Испуст из става 4. овог члана мора да: има површину која одговара густини насељености кокошака носиља и природи терена; буде ограђен; има одговарајуће појилице ако је то потребно да би се задовоље потребе за водом кокошака носиља; има заклон који штити кокошке носиље од неповољних временских услова и грабљиваца.

Густина насељености кокошака носиља које се узгајају на алтернативни начин не сме да буде већа од девет кокошки носиља по m² корисне површине.

Члан 32.

Кокошкама носиљама које се узгајају у необогаћеним батеријским кавезима мора да се обезбеди:

- 1) површина пода за сваку кокошку носиљу од најмање 550 cm²;
- 2) хранилица дугачка најмање 10 cm за сваку кокошку носиљу;
- 3) појилица у облику корита дужине 10 cm за сваку кокошку носиљу или две капљичне појилице са тацницама;
- 4) кавез који има висину од најмање 45 cm на најмање 65% површине и који на било којој тачки није нижи од 35 cm;
- 5) кавез опремљен одговарајућим материјалом за трошење канци;
- 6) под направљен од одговарајућег материјала који не омета активности и физиолошке потребе кокошака носиља. Ако је под направљен од правоугаоне жичане мреже његов нагиб не може да буде већи од 8%, а ако под није направљен од овог материјала његов нагиб може да буде већи.

Члан 33.

Кокошкама носиљама које се узгајају у обогаћеним батеријским кавезима мора да се обезбеди:

- 1) површина пода од најмање 750 cm² за сваку кокошку носиљу, од чега 600 cm² мора да буде корисна површина за кокошку носиљу, висина кавеза, осим висине изнад корисне површине за кокошку носиљу, од најмање 20 cm и укупна површина пода која није мања од 2000 cm² по кавезу;
- 2) гнездо;

3) простирка која је чиста, сува, од растреситог материјала, која омогућава кљуцање и чепркање и која не штети здрављу кокошке носиље;

4) одговарајуће греде, дужине најмање 15 cm за сваку кокошку носиљу;

5) хранилица дужине најмање 12 cm за сваку кокошку носиљу и систем за напајање у сваком кавезу, с тим да најмање две појилице морају да буду доступне свакој кокошки носиљи ако се користе капљичне појилице са тацницама за напајање;

б) кавез опремљен одговарајућим материјалом за трошење канци.

Због лакше контроле, насељавања или вађења кокошака носиља, пролаз између појединих редова кавеза мора да буде широк најмање 90 cm, а удаљеност од пода објекта до првог реда кавеза мора да износи најмање 35 cm.

4. Начин држања и узгајања пилића за тов

Члан 34.

Пилићима за тов храна треба да буде стално доступна, а могу да се хране и у редовним оброцима.

Пилићима за тов храна не сме се да се ускрати више од 12 сати пре очекиваног времена клања.

Појилице треба да буду постављене и одржаване тако да се спречи просипање течности.

Члан 35.

Сви пилићи за тов морају да имају притуп простирки, која мора да буде сува и растресита по површини.

Члан 36.

Вентилација у објекту мора да буде довољна да спречи прегрејавање просторија, као и да у комбинацији са системом за грејање спречи високу влажност ваздуха.

Члан 37.

Просторија у којој се узгајају пилићи за тов треба да буде осветљена, а интензитет светлости мора да буде најмање 20 лукса током периода осветљености, мерено у нивоу очију ових пилића и да осветљава најмање 80% корисне површине пилића за тов, с тим да интензитет осветљења може привремено да се смањи, по препоруци ветеринара.

Седам дана од смештања пилића за тов у објекат до три дана пре клања, осветљење мора да буде такво да у току 24 сата најмање шест сати укупно буде период мрака, при чему период непрекидног мрака траје четири сата.

Члан 38.

Ниво буке у објекту мора да буде сведен на најмању могућу меру.

Сва опрема у објекту а нарочито вентилатори и опрема за храњење мора да буде изграђена, смештена и да се користи и одржава тако да ствара најмању могућу буку.

Члан 39.

Власник, односно држалац пилића за тов мора да обезбеди преглед пилића за тов најмање два пута дневно.

Пилићи за тов који су озбиљно повређени или испољавају симптоме обољења као што је отежано кретање, изражени асцитес или малформације, третирају се на одговарајући начин или се одмах лишавају живота на хуман начин.

Члан 40.

Објекти и опрема редовно се чисте и дезинфикују, а пре поновног насељавања пилићима за тов обавезно се обавља детаљно чишћење и дезинфекција објекта и замена простирке.

Члан 41.

Да би се спречило чупање перја и канибализам, пилићима за тов млађим од 10 дана могу да се скрате кљунови.

Члан 42.

У простору или просторији у коме се узгајају пилићи за тов максимална густина насељености ових пилића је 33 kg/m^2 .

Члан 43.

Власник, односно држалац пилића за тов чува у објекту документацију која садржи све техничке податке о објекту и опреми, податке о начину држања и узгоја пилића за тов, као и евиденцију у складу са овим правилником.

Члан 44.

Власник, односно држалац пилића за тов може да узгаја ове пилиће тако да је њихова густина насељеност већа од 33 kg/m^2 , али не већа од 39 kg/m^2 и о томе обавештава министарство надлежно за послове ветеринарства које контролише услове за добробит животиња у објекту, начин држања и узгајања пилића за тов и евиденцију која се у складу са овим правилником води.

Члан 45.

Власник, односно држалац пилића за тов који ове пилиће узгаја тако да је њихова густина насељеност већа од 33 kg/m^2 мора да обезбеди вентилациони систем и систем за загревање и хлађење објекта који омогућавају да:

- 1) концентрација амонијака не прелази 20 ppm и да концентрација угљендиоксида не прелази 3000 ppm, мерено у нивоу главе пилића за тов;
- 2) температура ваздуха у објекту не прелази спољну у температуру више од 3°C , ако је спољна температура измерена у хладу 30°C ;
- 3) релативна влажност ваздуха у објекту измерена током 48 сати не прелази 70%, ако је спољна температура испод 10°C .

Власник, односно држалац пилића за тов из става 1. овог члана мора да обезбеди да пилићи за тов у последњих најмање седам узастопних контрола јата имају ниво кумулативног дневног морталитета мањи од 1% увећан за број који се добија множењем 0,06% са бројем дана старости јата у време кад је заклано.

5. Начин промета појединих врста и категорија животиња

Члан 46.

Промет појединих врста и категорија животиња, односно увоз, извоз, провоз и продаја животиња које се узгајају у производне сврхе обавља се на такав начин да се животињама обезбеде услови за добробит у простору, објекту и превозном средству у коме животиње бораве и превозе се до њихове продаје.

IV. САДРЖИНА И НАЧИН ВОЂЕЊА ЕВИДЕНЦИЈЕ О ЖИВОТИЊАМА

Члан 47.

Правна и физичка лица, односно предузетници који се баве држањем, узгајањем и прометом животиња у производне сврхе воде евиденцију о кретању, исхрани, лечењу и угинућу животиња.

Правна и физичка лица, односно предузетници који се баве држањем, узгајањем и прометом пилића за тов, поред евиденције из става 1. овог члана воде и евиденцију о производњи.

Евиденција из ст. 1. и 2. овог члана води се и чува у објекту у писаној или електронској форми, најмање три године од последњег уноса података о животињи.

Члан 48.

Евиденција о кретању животиња садржи следеће податке:

- 1) датум доласка, односно одласка животиње;
- 2) укупан број животиња у објекту;
- 3) идентификациони број сваке животиње;
- 4) адресу објекта, односно газдинства поласка животиње и идентификациони број тог газдинства;
- 5) адресу објекта, односно газдинства одредишта животиње и идентификациони број тог газдинства.

Члан 49.

Евиденција о исхрани животиња садржи следеће податке :

- 1) врсту и назив хране којом се хране животиње у објекту;
- 2) назив произвођача хране за животиње;
- 3) датум набавке хране за животиње.

Члан 50.

Евиденција о лечењу садржи следеће податке:

- 1) идентификациони број животиње која је лечена;
- 2) идентификациони број газдинства са кога потиче животиња;
- 4) врста и назив лека, назив произвођача лека и датум производње лека;
- 5) датум почетка и завршетка терапије;
- 6) датум истека каренце.

Евиденција о лечењу садржи и примерак обрасца који ветеринар који је спровео лечење даје лицу из члана 47. овог правилника.

Члан 51.

Евиденција о угинућима садржи следеће податке:

- 1) број угинулих животиња;
- 2) датум угинућа сваке животиње;
- 3) узрок угинућа сваке животиње (налаз ветеринара, лабораторијски резултат);
- 4) начин на који су уклањени лешеви.

Члан 52.

Евиденција о производњи води се за сваку смештајну јединицу у објекту и садржи следеће податке:

- 1) број пилића за тов уведених у смештајну јединицу;
- 2) порекло пилића за тов;
- 3) расу или хибрид пилића за тов;
- 4) корисна површина за пилиће за тов;
- 5) број нађених мртвих јединки приликом сваке контроле и узрок смрти ако је познат, као и број јединки лишених живота;
- 6) број пилића за тов који су остали у јату након продаје или клања;
- 7) ниво дневног морталитета и узроци морталитета уколико су познати;
- 8) температура ваздуха у објекту на дневном нивоу (максимална и минимална);
- 9) просечна тежина пилића за тов у моменту када су послати на клање;
- 10) број пилића за тов који су послати на клање и број мртвих пилића за тов у време доласка у кланицу.

Ако лице из члана 47. овог правилника узгаја пилиће за тов тако да је њихова густина насељености већа од 33 kg/m², евиденција о производњи поред података из става 1. овог члана мора да садржи и податке о нивоу кумулативног дневног морталитета.

V. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 53.

Одредбе овог правилника којима се уређује начин држања и узгајања кокошака носилца не примењују се на правна и физичка лица, односно предузетнике који узгајају мање од 350 кокошака носилца и приплодно јато кокошака носилца.

Одредбе овог правилника којима се уређује начин држања и узгајања пилића за тов не примењују се на правна и физичка лица, односно предузетнике који узгајају мање од 500 пилића за тов и приплодно јато пилића за тов.

Правна и физичка лица, односно предузетници могу да се узгајају кокошке носилце у необогаћеним батеријским кавезима до 1. јануара 2012. године.

Члан 54.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, осим одредаба чл. 47-51. које ступају на снагу 1. јула 2010. године и одредаба чл. 11, 17, 18, 25, 33, 43, 44, 45. и 52. које ступају на снагу 1. јануара 2012.године.

Број: 110-00-00295/2009-09
У Београду, 1. фебруара 2010. године

МИНИСТАР
др Саша Драгин

4827010.0065.6.Doc/1

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

1) Правни основ за доношење акта

Правни основ за доношење Правилника о условима за добробит животиња у погледу простора за животиње, просторија и опреме у објектима у којима се држе, узгајају и стављају у промет животиње у производне сврхе, начину држања, узгајања и промета појединих врста и категорија животиња, као и садржини и начину вођења евиденције о животињама (у даљем тексту: Правилник) садржан је у члану 18. став 4. Закона о добробити животиња („Службени гласник РС”, број 41/09).

2) Разлози за доношење акта

Разлог за доношење Правилника садржан је првенствено у члану 88. Закона о добробити животиња, којим је прописано да се прописи који се доносе на основу овлашћења из овог закона доносе у року од две године од дана ступања на снагу овог закона.

Усклађивање са прописима Европске уније, као приоритетан задатак, такође је разлог за доношење овог Правилника. Правилник је усклађен са:

- Council Directive 98/58/EC concerning the protection of animals kept for farming purposes - Директивом Савета 98/58/EC која се односи на заштиту животиња на фармама;

- Council Directive 1999/74/EC of 19. July 1999 laying down minimum standards for the protection of laying hens - Директивом Савета 1999/74/EC од 19. јула 1999. године која поставља минималне стандарде за заштиту кока носиља;

- Council Directive 2007/43/EC of 28. June 2007 laying down minimum rules for the protection of chickens kept for meat production - Директивом Савета 2007/43/EC од 28. јуна 2007. године која поставља минимална правила за заштиту пилића за тов;

- Council Directive 2008/119/EC of 18. December 2008 laying down minimum standards for the protection of calves (Codified version) - Директивом Савета 2008/19/EC од 18. децембра 2008. године која поставља минималне стандарде за заштиту телаци;

- Council Directive 2008/120/EC of 18. December 2008 laying down minimum standards for the protection of pigs - Директивом Савета 2008/120/EC од 18. децембра 2008. године која поставља минималне стандарде за заштиту свиња.

3) Објашњење основних правних института

Члановима 1. и 2. односно основним одредбама прописан предмет уређења и значење појединих израза.

Члановима 3. до 9. прописани су услови за добробит животиња у погледу простора, просторија и опреме у свим објектима у којима се држе, узгајају и стављају у промет животиње у производне сврхе (у даљем тексту: објекти). Прописано је да власници, односно држаоци животиња обезбеђују све неопходне услове за добробит животиња у погледу простора, просторија и опреме у објектима да би се спречио непотребан бол, повреде, патње и болест животиња. Такође, прописано је како се контролишу животиње, начин држања болесних, повређених и исцрпљених животиња, од чега су изграђени и како се одржавају објекти и опрема, какво мора да буде осветљење, температура и

влажност ваздуха, вентилација, концентрација штетних гасова, прашине и интезитет буке, како се контролише исправност аутоматске и механичке опреме и како се отклањају кварови на њој, каква мора да буде опрема за напајање и храњење, вода и храна за животиње.

Члановима 10. до 15. прописан је начин држања и узгајања телади. Прописано је какви треба да буду подови и простор за лежање. За телад млађу од две недеље мора да се обезбеди одговарајућа простирка, а простор, просторије и опрема морају редовно да се чисте и дезинфикују. Такође, прописно је да се телад старија од осам недеља држи у групи и да за свако теле мора да буде обезбеђен простор односно површина пода у односу на телесну масу. Прописано је и какве услове мора да испуњава индивидуални бокс у коме се држи теле, какво мора да буде осветљење у објекту, начин на који се храни и напаја телад, као и да се телад прегда у објекту најмање два пута дневно.

Члановима 16. до 28. прописан је начин држања и узгајања свих категорија и појединих категорија свиња. Прписано је да подови у објектима где су смештене свиње морају да буду глатки, али не клизави и да не проузрокују повреде и патњу са време стајања или лежања. Све свиње морају да имају приступ лежишту и треба међусобно да се виде. Залучена прасад, товљеници, супрасне назимице и крмаче држе се у групи. Прописана је најмања површина пода у односу на телесну масу за сваку од ових категорија свиња, као и ширина бетонских решетки и размак између њих, ако се свиње држе на поду са бетонским решеткама. Свиње морају да имају адекватно осветљење, да се хране најмање једном дневно, да им на располагању буде слама или други одговарајући материјал, да на њима могу да се врше само одређене интервенције од стране ветеринара или другог обученог лица и тд. Такође, прописано је како се узгајају нерастови, као и подна површина односно висина бокса за њих и како се држе крмаче, назимице и сисанчад.

Члановима 29. до 33. прописан је начин држања и узгајања кокошака носилца. Објекти у којима се држе ове кокошке морају да буду примерено осветљени, а посебно због здравствених сметњи и промена у понашању у првим данима након насељавања у објекат. У објектима где се узгајају кокошке носилце треба избегавати буку, објекти и опрема се редовно чисте и дезинфикују, а кавези који имају два и више спрата морају да буду постављени тако да се омогући несметана контрола и приступ до сваке кокошке носилце. Кокошке носилце које се узгајају на алтернативни начин морају да имају адекватан простор за храњење; простор за напајање; најмање једно гнездо за седам кокошака носилца, а ако је предвиђено групно гнездо, то гнездо мора да захвата најмање 1 m² простора у објекту за 120 кокошака носилца; одговарајуће греде и површину са простирком. Такође је предвиђено какви треба да буду нивои у објекту са више нивоа, отвори за излазак у испуст и испуст, као и густина насељености кокошака носилца које се узгајају на алтернативни начин. Посебно су дати услови односно начин узгоја кокошака носилца у необогаћеним и у обогаћеним батеријским кавезима. Услови су нешто дргачији односно скромнији у необогаћеним батеријским кавезима јер ове кокошке у њима могу да се узгајају до 1. јануара 2012. године.

Члановима 34. до 45. прописан је начин држања и узгајања пилића за тов. Пилићима за тов храна треба да буде стално доступна, храна не сме да им се ускрати више од 12 часова пре очекиваног клања, морају да имају приступ простирки, вентилација објекта мора да буде довољна да спречи прегревање просторија или високу влажност ваздуха. Власник, односно држалац пилића за

тов мора да обезбеди преглед пилића за тов најмање два пута дневно, да чува у објекту документацију која садржи све техничке податке о објекту и опреми, податке о начину држања и узгоја пилића за тов, као и евиденцију у складу да овим правилником. Максимална густина насељености ових пилића је 33 kg/m^2 . Власник, односно држалац пилића за тов може да узгаја ове пилиће тако да је њихова густина насељеност већа од 33 kg/m^2 , али не већа од 39 kg/m^2 и о томе обавештава министарство надлежно за послове ветеринарства које контролише услове за добробит животиња у објекту, начин држања и узгајања пилића за тов и евиденцију која се у складу са овим правилником води. Власник, односно држалац пилића за тов који узгаја ове пилиће тако да је њихова густина насељеност већа од 33 kg/m^2 , мора да обезбеди адекватан вентилациони систем и систем за загревање и хлађење, као и да обезбеди одговарајући ниво кумулативног дневног морталитета.

Чланом 46. прописан је начин промета појединих врста и категорија животиња.

Члановима 47. до 52. прописана је садржина и начин вођења евиденције о животињама. Прописано је да су правна и физичка лица, односно предузетници који се баве држањем, узгајањем и прометом животиња у производне сврхе обавезни да воде евиденцију о кретању, исхрани, лечењу и угинућу животиња. Правна и физичка лица, односно предузетници који се баве држањем, узгајањем и прометом пилића за тов поред ове евиденције обавезни су да воде и евиденцију о производњи. Евиденција се води и чува у објекту у писаној или електронској форми, најмање три године од последњег уноса података о животињи. Такође је прописана садржина сваке евиденције.

Члановима 53. и 54. прописане су прелазне и завршне одредбе односно одређено је да се одредбе овог правилника којима се уређује начин држања и узгајања кокошака носиља не примењују се на правна и физичка лица, односно предузетнике који узгајају мање од 350 кокошака носиља и приплодно јато кокошака носиља. Такође је прописано да се одредбе овог правилника којима се уређује начин држања и узгајања пилића за тов не примењују се на правна и физичка лица, односно предузетнике који узгајају мање од 500 пилића за тов и приплодно јато пилића за тов. Правна и физичка лица, односно предузетници могу да се узгајају кокошаке носиље у необогаћеним батеријским кавезима до 1. јануара 2012. године. Предвиђено је и да поједине одредбе овог правилника ступе на снагу 1. јула 2010. године и 1. јануара 2012. године.

3) Процена финансијских средстава

За примену Правилника није потребно издвојити додатна средства у буџету Републике Србије.

